

I. STRUKTURA ROZPRAWKI – 5 ELEMENTÓW

Jeśli do dziś ktoś uczył Cię że rozprawka to WSTĘP Z TEZĄ – ARGUMENTACJA – ZAKOŃCZENIE to zapomnij o tym jak najszybciej. trzy częściowa praca pisemna była dobra w podstawówce jak pisałeś wypracowanie. Od teraz rozprawka będzie składała się dla Ciebie z pięciu części.

1. Wstęp – przyciągnij uwagę czytelnika

Wyobraź sobie nauczyciela/egzaminatora, który po przeprowadzonych egzaminach siada do sprawdzenia kilkudziesięciu prac pisemnych na ten sam temat... Co może sobie pomyśleć, kiedy po raz trzydziesty widzi rozprawkę zaczynającą się od tego samego... Albo może nie odgaduj jego myśli, tylko zapamiętaj, że wstęp w rozprawce to pierwsze wrażenie, które może pokazać, że **myślisz nieszablonowo i wyróżniasz się z tłumu**. A to pierwszy krok do lepszej oceny/wyższej punktacji.

Wielu uczniów zaczyna rozprawkę słowami:

„W dzisiejszych czasach...”

„Tematem tej rozprawki jest...”

„Od wieków ludzie zastanawiali się...”

Brzmi znajomo? Tak zaczyna się prawie każda rozprawka. I właśnie dlatego **twój wstęp może zginąć w tłumie** – mimo że reszta tekstu będzie naprawdę dobra.

A przecież wstęp to **pierwszy kontakt czytelnika z twoim stylem myślenia**. To jak pierwsze wrażenie na rozmowie o pracę – albo pierwsze zdanie książki. Jeśli będzie nudny, schematyczny i oklepany, egzaminator może się tylko domyślać, czy dalej będzie lepiej. Ale jeśli wstęp go zaintryguje, masz jego uwagę – i to duży plus.

Czym jest oryginalny wstęp?

W szkole często słyszy się, że „wstęp powinien być krótki i na temat”. To prawda – ale to nie znaczy, że ma być nudny. Oryginalny wstęp to taki, który **nie powiela schematów**, tylko od razu zaciekawia i pokazuje, że autor **potrafi samodzielnie myśleć**.

Nie musisz wymyślać niczego dziwnego ani „efekciarskiego”. Oryginalność w rozprawce polega na tym, że **zaczynasz od czegoś nieoczywistego**, ale związanego z tematem – od własnej obserwacji, pytania, skojarzenia, konkretnego przykładu z życia lub literatury.

Oto co wyróżnia oryginalny wstęp:

1. **Ma w sobie pomysł** – autor nie przepisuje formuлки, tylko samodzielnie „otwiera” temat.
2. **Zawiera ciekawe spojrzenie na problem** – niekoniecznie kontrowersyjne, ale przemyślane.
3. **Zaciekawia – ale nie zdradza jeszcze stanowiska** – teza pojawi się dopiero później.
4. **Nie brzmi jak gotowiec z internetu** – bo widać w nim autorski sposób myślenia i dojrzałość wypowiedzi.

Przykład: schematyczny vs. oryginalny

Wstęp schematyczny – TAK **NIE** PISZ

Od wieków ludzie zastanawiają się, czym jest prawdziwa odwaga. W tej rozprawce postaram się udowodnić, że warto być odważnym.

To zdanie niczym się **nie wyróżnia**. Brzmi jak tysiące innych. Egzaminator wie już, co będzie dalej – i raczej nie będzie pozytywnie zaskoczony.

Wstęp oryginalny – TAK PISZ

Czy odwaga to brak strachu? A może umiejętność działania mimo lęku? Kiedy słyszymy o kimś, kto poświęcił się dla innych, mówimy: „był odważny”. Ale czy tak samo oceniamy ludzi, którzy sprzeciwiają się niesprawiedliwości w szkole, w pracy, w rodzinie?

Ten wstęp budzi refleksję, zawiera pytania, pokazuje głębsze spojrzenie. Nie ma w nim jeszcze tezy, ale widać, że autor **naprawdę zastanowił się nad tematem**.

Dlaczego warto się postarać?

Oryginalny wstęp:

- **robi dobre pierwsze wrażenie** – a to ważne, bo egzaminatorzy też są tylko ludźmi;
- **pokazuje twoją dojrzałość myślenia**, a nie tylko umiejętność „klejenia zdań”;
- **wyróżnia twoją pracę spośród setek podobnych**;
- **motywuje czytelnika do przeczytania całości** – a to oznacza większą szansę na wyższą ocenę.

Podpowiedź:

Jeśli chcesz napisać oryginalny wstęp, zadaj sobie jedno pytanie:

„Co mnie naprawdę porusza lub zaciekawia w tym temacie?”

Czasem wystarczy jedna osobista, ale przemyślana obserwacja, by stworzyć coś świeżego i jednocześnie zachować formalny styl wypowiedzi.

Przykłady ciekawych otwarć

W dobrym wstępie najważniejsze jest to, żeby **czytelnik od razu poczuł, że warto czytać dalej**. Poniżej znajdziesz kilka sprawdzonych typów otwarcia, które możesz wykorzystać – samodzielnie lub jako inspirację.

1. Pytanie otwierające:

Zadajesz pytanie, które skłania do myślenia i zapowiada temat rozprawki.

Czy każdy człowiek zasługuje na drugą szansę? A może są sytuacje, w których przebaczenie to słabość, a nie wartość?

2. Zaskakująca obserwacja:

Zaczynasz od ciekawej, może nawet nieoczywistej myśli.

„Niektórych ludzi podziwiamy za to, że są inni. Innych – za to, że potrafią się dostosować. Paradoks? Niekoniecznie.”